ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל
השנה השלושים

מיסד ועורך ראשון: ב. כצנלסון

תל־אביב יום ג
כ"ז בניסן תשט"ו
19 באפריל 1955
רעא (9081)
DAVAR כ"ז

העורך: ח. שורר
המו"ל: „דבר" בע"מ
נדפס ב„דפוס דבר" בע"מ
המען תל־אביב, שיינקין 45
ת. ד. 199; טלפון 6—23251
סניפים בארץ: תל־אביב רחוב אלנבי 113; 6—23251; חיפה רחוב הנביאים 27 4—4483
ירושלים, רחוב הלל 24 3779
מחיר הגל' 100 פרוטה

דבר

עתון פועלי ארץ ישראל

אלברט איינשטיין איננו

פרינסטון, 18 (ע. ה. ויו. פ.). פרופ' אלברט איינשטיין מת כאן היום בבית־חולים בדלקת כיס־המרה. בן 76 היה במותו.

פרופ' איינשטיין הוריש את גופו למחקר רפואי. 15 שעות אחרי המות נשרפה הגויה בקרמטוריון. לפי צוואתו הוסרו האיברים העיקריים מן הגויה ונמסרו למחקר בבית־חולים. מוחו נמסר לרשותו של ד"ר הארי צימרמן, מבית־החולים „מונטיפיורי" בניו־יורק. דובר בפרינסטון אמר, כי חלקי הגוף הוסרו „לפי רצונו של ד"ר איינשטיין". לא נערך שום טקס לויה.

רופאי בית החולים הגדירו את סיבת מותו של פרופ' איינשטיין כ„שטף של הגוף (אאורטה) — לאחר שסבל מדלקת של שלפוחית המרה".

פרופ' איינשטיין נולד באולם שבגרמניה, ב־14 במארס 1879, להורים יהודיים מהמעמד הבינוני. בגיל 26 נתפרסם בעולם במחקרו הידוע „תורת היחסות".

את שנות חייו האחרונות חי איינשטיין בארה"ב, בה בחר לשבת לאחר שעזב את גרמניה, עם עלות היטלר לשלטון. ארצות רבות הציעו לו מקלט ואזרחות. איינשטיין בחר בארה"ב וקיבל משרת פרופסור למתימטיקה במכון למחקר מתקדם בפרינסטון שבניו־ג'רזי. המכון, השוכן בסמוך לאוניברסיטת פרינסטון, אולם אינו קשור אליה, הוקם בכספי המדינה. איינשטיין קבע את מושבו בעיר הקטנה ונעשה אזרח אמריקאי.

את תורת היחסות פיתח פרופ' איינשטיין במאמר שכתב בשנת 1905, שעה ששימש פרופ' לפיסיקה תיאורטית באוניברסיטת ברן.

לאיינשטיין היתה הופעה אופיינית לפרופסור ולאמן גם יחד — תלתלי שיבה, עיני תכלת עמוקות, מבט רך וחולם. הוא הלך ענו, נחבא אל־הכלים ומפוזר מאוד.

עיסוקי החולין החביבים ביותר על איינשטיין היו נגינה על כנור ועל פסנתר, ושיט. במיוחד הצטיין בנגינה על כנור. כן הצטיין איינשטיין בחוש הומור. במסיבה באוכספורד נשאל פעם המלומד, אם בטוח הוא בנכונות תורתו. על כך ענה: „אי אפשר לדעת זאת עד אשר אמות. אם הגרמנים יאמרו שאני גרמני והצרפתים יאמרו שאני יהודי — יהא בכך סימן שצדקתי; אם יאמרו הצרפתים שאני גרמני, והגרמנים — שאני יהודי, יהא זה סימן ששגיתי".

אשתו הראשונה של פרופ' איינשטיין היתה סטודנטית יוגוסלאוית, חברתו ללימודים. נולדו להם שני בנים. לאחר שנפרד ממנה, נשא איינשטיין לאשה את דודניתו אלקסה איינשטיין. נולדו להם שתי בנות. אשתו האחרונה נפטרה בפרינסטון בשנת 1938.

אלברט איינשטיין ז"ל

כבה מאור הדור. אך כדרך כוכבי השמים יוסיף וישלח קרני אורו למרחבי הזמנים משך מאות ואלפי שנות אור.

[illegible] לזכר [illegible] אמר: „[illegible] הצירה, שנועדו להבנת העולם, אינם נבלעים בשאון עסקי דורות, כי אם מפיצים אור וחום מעבר למאות שנים". [illegible] וגמרו המלומדים בעולם כי מאז קופרניקוס וניוטון לא קם כאיינשטיין

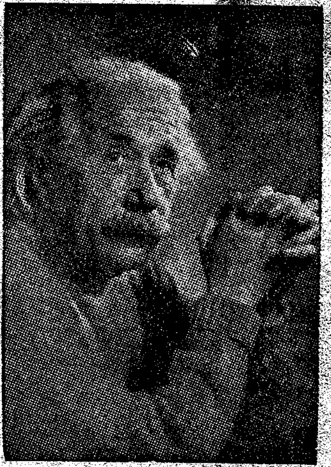

הצהרת ראש הממשלה

ראש הממשלה ושר החוץ מ. שרת, מסר לפרסום את הדברים — הבאים:

מאור אדיר של שכל האדם, אשר קרניו בקעו את אפלת הבלתי נודע, כבה פתאום. העולם שיכל את גדול גאוני המדע, והעם היהודי — את פאר בניו בדורנו. מדינת ישראל נותנת כבוד לזכרו ביגון עמוק ובגאות נצח.

גדול האנושות והיהדות

דברי הספד של דוד בן־גוריון

בישיבת מרכז מפא"י אתמול אמר שר הבטחון ד. בן־גוריון דברי־הספד אלה לאלברט איינשטיין.

בצער רב אני מביא לכם בשורה קשה: נסתלק גדול האנושות בדורנו ובהרבה דורות, גדול המדע שהוציא מתוכו העם היהודי — אלברט איינשטיין.

איינשטיין שייך לכל ההיסטוריה האנושית כגילוי עליון ביותר של רוח [illegible]

לא אקח על עצמי — גם אינני האיש — לתת הערכה על מפעלו המדעי והרוחני של איינשטיין, ואני רוצה להגיד שכולם, כל אלה שחיו בדור הזה, זוהי זכות גדולה להם שהם חיו בימי

בקונגרס ההסתדרות, שערכנו לפני שנים רבות בברלין.

לא זכינו, ובאשמתנו, שהאיש הגדול ביותר בעולם, שגורש על־ידי התליינים הנאצים מהארץ בה החל מפעלו המדעי ההיסטורי הגדול, לא מצא עדיין משכנו הרוחני בארץ, אבל לבו היה תמיד אתנו, גם בעבודתו [illegible] היהודית. הוא ביצע בשטח המדעי מה שהחלו גדולי העם [illegible] של גאון הדורות בכל הדורות היתה לקראת אחדות, לקראת תפיסה אחדותית של כל הקוסמוס, וגם של הרוח והחומר. אינני מומחה להגיד אם הוא ביצע עד הסוף שאיפתו זו. אבל אין ספק שהוא קירב המדע האנושי לתפיסה אחדותית

הצהרת פרופ' מזר, נשיא האוניברסיטה

נשיא האוניברסיטה, פרופ' ב. מזר, מסר את ההצהרה הבאה:

פרופ' אלברט איינשטיין, אבי תורת היחסיות, סימל באישיותו את התקדמות המדע המדוייק והמחשבה המדעית האוניברסלית במאה העשרים, את המהפכה שהתחוללה בהשקפותינו על הזמן והחלל, החומר והאנרגיה, מהפכה שהשפיעה השפעה עמוקה על הפילוסופיה של המדע ושל תמונת העולם הפיסיקלי.

אולם בבואנו להעריך את אישיותו של איינשטיין, אנו עוברים את גבולות המדע. כאחד ההומניסטים הגדולים של ימינו ומראשי הלוחמים לחופש האדם ולחופש המחשבה, הוא נמנה עם מבשריה וחוזיה של התמורה בחיי האדם עלי אדמות, של הגשמת האידיאל הכלל־אנושי והיהודי, של חברה אנושית מושתתת על עקרונות השלום, הצדק והמוסר.

בכל לבבו הזדהה איינשטיין, כאיש המעלה וכיהודי נאמן, עם האידיאל של שיבת ציון ועם מפעל התחיה של עם ישראל בארצו. ומכאן קשריו האמיצים עם האוניברסיטה העברית, שהיה יו"ר כבוד של חבר הנאמנים שלה, ועם שאר מוסדות המדע וההשכלה הגבוהה במדינת ישראל, שעזר להם בעצה ובהדרכה ותרם תרומה נכבדה לפיתוחם.

הצהרת אבא אבן

מאת ח. איזק, סופר „דבר" בארה"ב.

ניו־יורק, 18 (מיוחד ל„דבר"). שגריר ישראל בארה"ב, אבא אבן, אמר עם קבלת הידיעה על מותו של איינשטיין:

„זועזעתי עד לעומק נפשי לשמע הבשורה על פטירתו הפתאומית של הפרופ' איינשטיין, ענק המתנשא מעל לחיי הרוח והמוסר של כל הדורות. רק לפני שבוע שוחחתי עמו בפרינסטון. שמעתי מפיו את דעותיו [illegible] הבטחות אהבתו [illegible] למדינת ישראל. הוא הביע את שאיפתו לפנות למצפון העולם ביום השנה להכרזת עצמאות ישראל בשבוע הבא כדי להדגיש את צורך הקיום של הר